

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 2195
Tarih : 03.05.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 03/05/2019 16:11
Sayı: E-120.10-00000465479

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

23 Ocak 2017 tarihinde yayınlanan 685 Sayılı KHK ile Olağanüstü Hal (OHAL) İşlemleri İnceleme Komisyonu kurulması gündeme gelmiş, 23 Mayıs 2017 tarihinde kurulan komisyon ilk başvurularını 17 Temmuz'da almaya başlamıştır. Alınan başvurular ise Komisyonun teşkili ve üyelerine yer tayini gibi gerekçelerle çalışmalarına 2017 yılının eylül ayında başlamış ise de geline aşamada verilen kararların mağduriyetleri engellemediği ortaya çıkmış olup OHAL İnceleme Komisyonu kararlarının denetlenmesi ve hatalı uygulamalarının araştırılması amacıyla bir meclis araştırma komisyonu kurulmasını Anayasa'nın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

03.04.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu tarafından yapılan açıklamaya göre Komisyona 3 Mayıs 2019 itibarıyla yapılan başvuru sayısı 126 bin 120 olup Komisyon tarafından 5 bin 250'si kabul, 65 bin 156'sı ret olmak üzere toplam 70 bin 406 başvuru karara bağlanmıştır. Komisyon, 55 bin 714 başvurunun incelenmesine devam ederken, görev kapsamına girmeyen 2 bin 500 başvuru hakkında ön inceleme kararı vermiştir. Yapılan açıklamaya göre, Komisyon kararları tebliğ edilmek üzere kişilerin en son görev yaptığı kurumlara teslim edilmekte olup başvurusu kabul edilen kişilerin atama işlemi, ilgisine göre en son görev yapılan kurum ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir. Komisyon kararlarına karşı, kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenen Ankara idare mahkemeleri nezdinde ilgilinin en son görev yaptığı kurum veya kuruluş aleyhine iptal davası açılabilme yolu ise açıktır. Yine Komisyon'un açıklamalarına göre Komisyon, haftada bin 200 civarında başvuru hakkında bireyselleştirilmiş ve gerekçeli karar vermektedir.

Komisyon tarafından yapılan açıklama göstermektedir ki, Komisyonun kuruluşu, teşkili ve vermiş olduğu kararlar OHAL mağdurlarının mağduriyetini bir kat daha artırmıştır. Komisyon'un kişilerin haklarını arama mekanizması önünde bir baraj niteliği gördüğü ve KHK kararlarının yargı mercilerine taşınması sürecini uzattığı açıktır.

Kuşkusuz tarafsızlık ve bağımsızlık özelliğinden de yoksun bu komisyonun vermiş olduğu kararların hukuka uygunluktan uzak olduğu aşikârdır. Bu hali ile dahi Komisyon;

Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altında olan **“hak arama hürriyetine”, “mahkemeye etkili erişim hakkına”** aykırıdır. OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonunun yapmış olduğu yeni açıklama bağlamında oluşan mağduriyetlerin incelenmesi ve bu konuda bir çalışma yürütülmesi toplumsal olarak yaşanan sorunlar bağlamında acil ve elzemdir.

GEREKÇE

Kamuoyunca da bilindiği ve yakından takip edildiği üzere 23 Ocak 2017 tarihinde yayınlanan 685 Sayılı KHK ile daha evvel de sözü edilen Olağanüstü Hal (OHAL) İşlemleri İnceleme Komisyonu kurulmasına ilişkin karar yürürlüğe girmişti. Ancak Komisyon kararlarının doğrudan cumhurbaşkanına bağlı olması ve kararlarına ilişkin denetim yollarının kapalı olması Komisyon’un ihraç edilen on binlerce kamu görevlisinin mağduriyetini gidermediği ortadadır. En son Komisyonun görev süresi geçtiğimiz Aralık ayında bir yıl süre ile uzatılmıştır.

OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu tarafından yapılan açıklamaya göre, OHAL kapsamında doğrudan Kanun Hükmünde Kararname (KHK) hükümleriyle tesis edilen, kamu görevinden çıkarma, öğrencilik bursunun kesilmesi, emekli güvenlik personelin rütbelerinin alınması ve kapatılan kurum ve kuruluşlara ilişkin başvurular karara bağlanmakta olup bu kapsamda, kurumlardan intikal eden personel dosyaları, mahkeme dosyaları ve eski başvurularla birlikte toplam 470 bin evrakın tasnif, kayıt ve arşivleme işlemi tamamlanmıştır. OHAL kapsamında yayımlanan KHK’ler ile 125 bin 678 kamu görevinden çıkarma, 3 bin 213 rütbe alma, 270 yurtdışı öğrencilikle ilişkisi kesilme, 2 bin 761 kurum ve kuruluş kapatma olmak üzere toplam 131 bin 922 tedbir işlemi gerçekleştirilmiştir. Komisyona 3 Mayıs 2019 itibarıyla yapılan başvuru sayısı 126 bin 120 olup Komisyon tarafından 5 bin 250’si kabul, 65 bin 156’sı ret olmak üzere toplam 70 bin 406 başvuru karara bağlanmıştır. Komisyon, 55 bin 714 başvurunun incelenmesine devam ederken, görev kapsamına girmeyen 2 bin 500 başvuru hakkında ön inceleme kararı vermiştir. Yapılan açıklamaya göre, Komisyon kararları tebliğ edilmek üzere kişilerin en son görev yaptığı kurumlara teslim edilmekte olup başvurusu kabul edilen kişilerin atama işlemi, ilgisine göre en son görev yapılan kurum ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir. Komisyon kararlarına karşı, kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenen Ankara idare mahkemeleri nezdinde ilgilinin en son görev yaptığı kurum veya kuruluş aleyhine iptal davası açılabilme yolu ise açıktır. Yine Komisyon’un açıklamalarına göre Komisyon, haftada bin 200 civarında başvuru hakkında bireyselleştirilmiş ve gerekçeli karar vermektedir.

Komisyon tarafından yapılan açıklama göstermektedir ki, Komisyonun kuruluşu, teşkili ve vermiş olduğu kararlar OHAL mağdurlarının mağduriyetini bir kat daha artırmıştır. Komisyon’un kişilerin haklarını arama mekanizması önünde bir baraj niteliği gördüğü ve KHK kararlarının yargı mercilerine taşınması sürecini uzattığı açıktır. Bilindiği üzere; 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında ilan edilen OHAL süreci içerisinde çıkarılan KHK’ler ile sayıları onbinlerle ifade edilen kamu görevlisi kamu hizmetinden çıkarılmış,

bağlı diğer hakları elinden alınmış; yüzlerce sendika, federasyon, konfederasyon, özel sağlık kuruluşları, özel eğitim kurumları, vakıf yükseköğretim kurumları, özel radyo ve televizyon kuruluşları, gazeteler, dergiler, haber ajansları, yayınevleri kapatılmıştır. Yine 1500 dernek ile 123 vakıf bu KHK'ler ile kapatılmıştır. Kuşkusuz bu durumun mağdurları burada ifade edilen sayıların kat be kat üstündedir. Ancak tüm bu mağduriyetler için önerilen tek mekanizma (OHAL) İşlemleri İnceleme Komisyonu olarak gösterilmiş ve yargı yoluna başvuru imkânı sınırlandırılmıştır.

Yargı organı olarak konumlandırılmamasına ve yapısının tarafsızlıktan uzak olmasına rağmen Avrupa Birliği'nden (AB) de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nden onay alan OHAL Komisyonu'nun resmi bir hedef süresinin olmaması hak arama yollarının da sürüncemede bırakıldığını destekler niteliktedir. Diğer yandan Komisyon'un vermiş olduğu kararlar, kurumlarla yapılan yazışmalara dayalı olup verilen red kararları, "kurum kanaati" olarak belirtilen kriterlere göre verilmiştir. Yani hiçbir araştırma ve inceleme yapılmaksızın kişilerin ihraç edildikleri kurumların kanaatleri belirleyici olmuş ve dolayısıyla objektif, hukuka dayalı bir çalışma yürütülmemiştir. Keza haklarında açılan davalardan beraat edenler hakkında da olumlu bir karar verilmemiş olması, masumiyet karinesini de yok sayan bir uygulama olduğunu açıklamaktadır. Yani bir kişi hakkında dava açılması ihraç için yeterli görülmüş, yargılamanın akıbeti değerlendirme dışı bırakılmıştır. Yine Komisyonun verdiği kararlara ilişkin yalnızca HSK tarafından belirlenecek olan idare mahkemelerinin görevli kılınması, mahkemelerin vereceği kararların nesnellikten uzak olacağına dair kaygıları artırmaktadır.

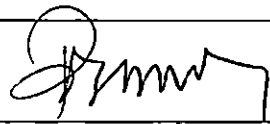
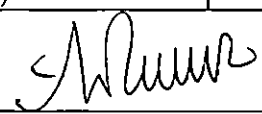
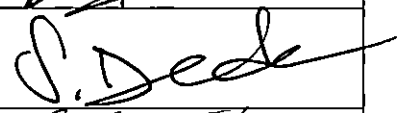
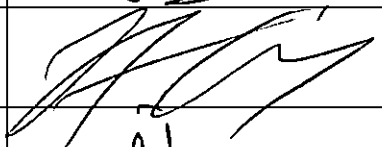
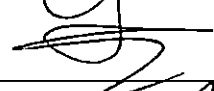
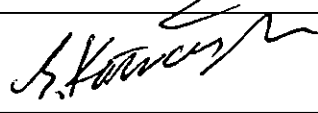
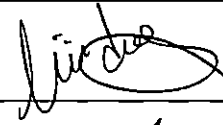
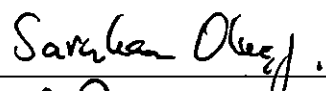
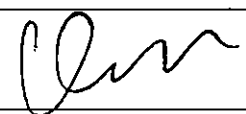
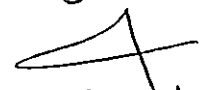
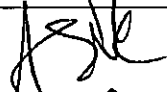
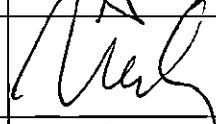
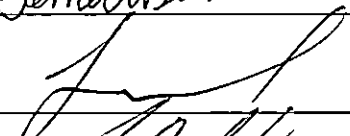
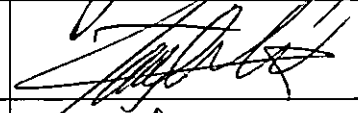
Daha evvel idari yargıya yapılan başvurular **"KHK'lerin idari yargı denetimine tabi olmadığı"** gerekçesiyle reddedilmiş; Anayasa Mahkemesi ise 15 Temmuz ile 24 Kasım tarihleri arasında yapılan toplam 45 bin başvuruya dair hiç karar vermemeyi tercih etmiştir. AYM Başkanı Zühtü Arslan **"...AYM, OHAL KHK'larını denetleme yetkisine sahip değildir"** diyerek bu konuda yargı yolunu kapatmıştır. Bu süreçte AİHM'in yapılan başvurularda **"iç hukuk yollarının tüketilmesi"** koşulunu aramış olduğu göz önüne alınır ve Komisyonun yürüttüğü çalışmalar değerlendirilecek olursa iç hukuk mekanizmalarının işlevsizliğine OHAL Komisyonlarının güç vermiş olduğu açıktır.

Yedi üyesinin beşini başbakan ve bakanların atadığı, üyelerinin hiçbir güvencelerinin olmadığı, yüzbinlerce başvuruyu 2 yıl içerisinde sonuçlandırmakla mükellef kılınan Komisyonun; hukuki, objektif ve doğru karar verebilecek nitelikte, gerçek anlamda bir komisyon olmadığı açıktır. Nitekim bu sürenin yetersiz kalacağı Komisyonun görev süresi uzatılarak açıkça ilan edilmiştir. Kaldı ki Komisyon; başvurulara dair sadece "kabul" ya da "red" biçiminde bir karar vermiş olup KHK'nin içeriğini denetleme yahut, tazminat ya da göreve iade gibi bir karar verme yetkisinden de yoksun bir teşekküldür. Komisyona yapılan başvuru sayısı 126 bin 120 olup bu başvurulardan 65 bin 156'sı için ret kararı verilmiş olması demek 65.156 yurttaşın aileleri ile birlikte mağduriyetlerinin devam ettiğini ortaya koymaktadır.

İktidarın KHK ile yapılan ihraç kararları ile diğer sair kararlarında ısrarcı olduğu ve mağduriyetleri giderme yönünde bir niyet göstermediği o dönem yapılan açıklamalarla da sabittir. Zira dönemin Başbakanı Binali Yıldırım; 25 Eylül 2017 tarihinde katılmış olduğu bir televizyon programında yaşanan mağduriyetlere dair yargının bu konuda kararlar verdiğini, kendilerinin bir şey diyemediklerini vurgulamış; **"bana kalırsa darbeden sonra bir ay içinde hepsinin ipini çekerdim"** ifadesini kullanırken, hukuk

sisteminden dolayı sürecin uzadığını milletin keyfinin kaçtığını belirtmiştir. Dönemin başbakanının “ipini çekerdim” biçimindeki ifadesi hem o dönem kendisine bağlı Komisyonun ne şekilde karar vermesi gerektiğine dair bir talimat niteliğinde hem de yapılan başvuruların şeffaf ve hukuka ve somut delillere uygun bir çalışma biçiminde gerçekleşmediğine dair ciddi emareler barındırmaktadır. Başlı başına bu yaklaşım dahi Komisyonun taraflı karar kararlar vermiş olduğunu izah etmektedir.

Kuşkusuz tarafsızlık ve bağımsızlık özelliğinden de yoksun bu komisyonun vermiş olduğu kararların hukuka uygunluktan uzak olduğu aşıkârdır. Bu hali ile dahi Komisyon; Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altında olan **“hak arama hürriyetine”**, **“mahkemeye etkili erişim hakkına”** aykırıdır. OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonunun yapmış olduğu yeni açıklama bağlamında oluşan mağduriyetlerin incelenmesi ve bu konuda bir çalışma yürütölmesi toplumsal olarak yaşanan sorunlar bağlamında acil ve elzemdir.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	
2	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	
3	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	
4	SAİT DEDE	HAKKARİ	
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	
6	DİLŞAT ÇANBAZ KAYA	İSTANBUL	
7	OYA ERSOY	İSTANBUL	
8	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
9	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	
10	HÜDA KAYA	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	HAKKI SARUHAN OLUÇ	İSTANBUL	
13	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	
14	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	
15	AHMET ŞIK	İSTANBUL	
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
17	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	
18	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
19	TUMA ÇELİK	MARDİN	
20	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	